

СОЦІОЛОГІЯ

УДК 316.74:37(477)

І. С. Нечитайло, кандидат соціологічних наук, доцент

МОЖЛИВОСТІ ПОЄДНАННЯ ТРАДИЦІЙ ТА ІННОВАЦІЙ У СИСТЕМІ ОСВІТИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ: СОЦІОЛОГІЧНА РЕФЛЕКСІЯ

Присвячено проблемі співвідношення традицій та інновацій у системі освіти України. Вважається, що традиційною для української освіти є так звана східна модель, а інновації пов'язані із запозиченням елементів західної моделі. Здійснено соціологічну рефлексію проблеми поєднання традицій та інновацій (тобто її представлення крізь призму соціології), визначено напрямки розвитку соціологічної думки відносно розв'язання зазначеної проблеми. Як один з напрямків запропоновано розроблення соціологічної концепції курикулуму.

Ключові слова: інновації, курикулум, освіта, соціологія освіти, традиції.

Актуальність проблеми. Світова глобалізація, яка зачіпає усі сфери життєдіяльності соціуму, звичайно ж, не обходить і сферу освіти, проявляючись у Болонському процесі як процесі створення країнами Європи єдиного освітнього простору. На сьогодні ставлення до цього процесу в науковому співтоваристві є неоднозначним, що пов'язане з побоюванням загальної уніфікації освіти. Таке побоювання не є безпідставним, адже проектування європейських цінностей на освітні реалії пострадянських країн не завжди працює на користь. Річ у тім, що у більшості з цих країн, у тому числі, в Україні, не існує відповідних основ для «приживлення» цих цінностей.

Після розпаду Радянського Союзу всі без винятку країни, які входили до його складу, опинилися у стані невизначеності відносно того, підтримувати традиції чи піти шляхом активного впровадження інновацій, здійснення докорінних реформ. Така дилема стала визначальною у діяльності всіх соціальних інститутів, у тому числі інституту освіти, який виявився на роздоріжжі, так би мовити, «між сходом і заходом».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема співвідношення традицій та інновацій на сьогодні залишається досить актуальною, незважаючи на більш ніж двадцятирічний проміжок часу, що відділяє нас від радянського минулого. Багато хто з науковців, серед яких є представники різних галузей наукового знання – історики, культурологи, політологи, філософи, соціологи – дуже зацікавлені проблемою так званого культурного прикордоння. Серед останніх наукових праць, присвячених цій проблемі, слід виділити роботи філософського та соціально-філософського змісту В. Авер'янова, В. Аграновича, С. Крюčkова, О. Стовби та ін. Серед українських та зарубіжних соціологів, які аналізували співвідношення традицій та інновацій у суспільствах, що трансформуються (зокрема пострадянських), слід виділити статті О. Злобіної та В. Тихоновича, М. Блинової, Т. Кочкаєвої та інших. Питанням діалектичного зв'язку традицій та інновацій в освіті приділяли увагу М. Горчакова-Сибирська, Т. Новікова, С. Редженова, Л. Романюк та інші [1–3].

Аналізування змісту публікацій наведених вище та багатьох інших авторів дає змогу зробити висновок про достатньо ґрунтовне опрацювання «традиційно-інноваційної» проблематики в культурі та освіті. Більшість авторів описують ситуацію загалом: розмірковує з приводу того, що є традиційним, а що – інноваційним у сучасному суспільстві, наводять результати досліджень, які характеризують сучасні пострадянські суспільства як більш чи менш традиційні. Не вистачає конкретики, тобто висновків чи порад, стосовно того, що конкретно треба робити, аби забезпечити діалектичний зв'язок традицій та інновацій заради підтримання відносної соціальної стабільності (за рахунок збереження деяких традицій) та забезпечення соціального розвитку (за рахунок упровадження інновацій). Хоча серед робіт педагогічного характеру є такі, в яких пропонуються докладні плани, програми, методи та методики навчання, розроблені з урахуванням вимог сучасного світу. Але, на жаль, реальні результати від подібних методологічних та методичних напрацювань поки що відсутні. Звичайно ж, це пов'язане з низкою об'єктивних причин та чинників, на яких ми не маємо на меті зупинятися у межах цієї публікації.

Отже, метою статті є відрефлексувати, представити з позиції соціологічних концептуальних уявлень проблему поєднання традицій та інновацій у системі освіти сучасної України, визначити напрямки розвитку соціологічної думки відносно розв'язання цієї проблеми.

Виклад основного матеріалу. Досягнення поставленої мети, звичайно, неможливе без пояснення того, що є традиційним, а що – інноваційним для сучасної вітчизняної освіти. Вважається, що традиційною для пострадянського суспільства є так звана східна модель (система) освіти, а всі інновації

пов'язані із запозиченнями елементів західної моделі (системи) освіти. Таке розрізнення ми здійснюємо на підставі узагальненого погляду вчених на світову різноманітність моделей освіти, згідно з якою виділяються дві глобальні освітні системи, котрі умовно позначаються як «східна» та «західна». В англومовних несвропейських країнах (США, Канада, Австралія, Нова Зеландія) за основу взято західну модель. Тут домінує індивідуальний підхід до учня, студента, а навчальний заклад не тільки навчає, а й виховує, соціалізує. У розвинених країнах Азії діє інша система: навчання ґрунтується на груповому принципі, акцент робиться на академічних дисциплінах, а прищеплення соціальних навичок уважається завданням родини. Така модель називається східною, причому деякі науковці стверджують, що азійські країни скопіювали, запозичили цю модель саме у СРСР, з тією різницею, що в радянській «старій школі» був повністю відсутнім такий вагомий елемент східної моделі освіти, як репетиторство. Як стверджує працюючий у Шанхайському університеті професор М. Брейр, без додаткових платних індивідуальних занять добре підготувати школяра до складання підсумкових тестів та вступу до ВНЗ просто неможливо. Обсяг ринку репетиторства в Шанхаї досягає 2,5 ВВП. У бюджетах більшості родин витрати на додаткові освітні послуги – це окрема і досить вагомa стаття.

У сучасній Європі спробували піти третім шляхом, узяти із західної та східної систем все найкраще і найкорисніше та об'єднати задля одержання максимально високої якості освіти. Саме на таке поєднання й орієнтується Болонський процес. Основним завданням при цьому є забезпечення гармонійності поєднання, пошуку балансу між старим та новим, традиційним та інноваційним [4, с. 3]. Для кожної окремої країни такі пропорції мають бути різними, тому пошук оптимального співвідношення є основним завданням науковців, що досліджують проблеми освіти.

Яку модель треба взяти як орієнтир для освіти пострадянської держави – запитання дуже непросте. Зрозуміло одне: жодна не підійде повністю. З одного боку, історично нам ближче східна модель освіти, а з другого – приєднання до Болонського процесу відвертає від неї. Очевидним є те, що з початком постсоціалістичної трансформації у вітчизняну освітню теорію та практику все активніше і наполегливіше проникають та впроваджуються елементи західної моделі, тоді як радянська (по суті – східна) модель освіти піддається жорсткій критиці з боку вітчизняних демократів. Слід сказати, що ця критика багато в чому є небезпідставною, проте, за результатами останніх міжнародних досліджень, великий ривок у розвитку освіти за останні роки зробили саме країни Південно-Східної Азії. А це означає, що східну модель освіти з її переповненими класами (до 40 людей) та жорсткою дисципліною, що нагадує

кращі роки радянської освіти, не треба повністю скидати з рахунків. До речі, американці, які наслідують західну освітню модель, хоча і не декларують цього, але ще наприкінці 1980-х років, за результатами численних досліджень, вимушені були визнати, що «змагання за першість у космосі “росіяни” виграли, сидючи за шкільною партою» [5, с. 6].

Отже, перед нами постає завдання ще раз подумати, чи від тієї спадщини ми відмовляємося. Висновки американських дослідників наштовхують на думку про те, що, незважаючи на критику, збереження основ традиційної для нас (радянської – східної) моделі освіти є тим стартовим майданчиком, з якого потрібно починати рух уперед, а тому будь-які інновації та запозичення мають «нарошуватися» саме на цю основу.

Поміркуємо із приводу того, що ми запозичуємо у західної моделі освіти і що на перший погляд, не так вже й погано? По-перше, це плюралізм: ідей, думок, підходів; можливість їх безболісного спільного існування на правах істини. Для радянської моделі освіти подібний плюралізм був абсолютно неприйнятним. Вважалося, що думка, народжена на перетині безлічі думок, повинна обов'язково дійти єдності дій, відкинувши первинну плюралістичну оболонку. Кожному вчителю, викладачу слід замислитися над цим положенням, перш ніж реалізовувати ідеї плюралізму на практиці. Плюралізм обов'язково має бути, інакше не буде розвитку ні критичного мислення, ні творчих здібностей. Однак слід замислитися про встановлення якихось меж такої різноманітності. Інакше і зовсім втрачається сенс навчання, особливо якщо справа стосується дисциплін соціально-гуманітарного циклу. Навіщо що-небудь вчити, якщо можна самому щось вигадати, та цю свою вигадку презентувати як істину, котра є такою саме тому, що бачиться її авторові саме так?

По-друге, це індивідуальний підхід у навчанні. І це – чудово! Але реалізувати такий підхід у тому вигляді, який він насправді повинен мати, у вітчизняних умовах досить складно. Адже він потребує дуже великих витрат часу та сил, що аж ніяк не вписується у ті грошові кошти, які у нашій державі виділяються на оплату праці викладачів.

По-третє, у західної моделі освіти ми із задоволенням запозичуємо лібералізм і ранню спеціалізацію. Звичайно, сама ідея теж пречудова. Це, дійсно, може піти на користь, якщо людина твердо вирішила присвятити своє життя певній професії, знає, які саме знання їй необхідні, які науки та предмети слід засвоювати, які навчальні курси треба проходити для одержання цих знань. В ідеалі, саме ці предмети та курси вона і обирає, відвідуючи відповідні заняття. Але в умовах підвищеної соціальної нестабільності та невизначеності, в яких перебуває сьогодні кожен громадянин нашої держави, прогнозувати, планувати своє майбутнє – завдання непросте. Та і справа далеко не тільки

в об'єктивних чинниках. Більшість випускників шкіл, які бажають продовжити своє навчання, не говорячи про молодих людей більш раннього віку, є вкрай незрілими ні морально, ні соціально. У більшості випадків мотиви вибору майбутньої професії, спеціальності, навчального закладу, факультету є суто матеріальними і пов'язаними більшою мірою із наполегливістю батьків, із вартістю навчання, із тим, аби якнайшвидше після закінчення ВНЗ почати заробляти «великі гроші». Дуже вдало, на наш погляд, із цього приводу висловився російський дослідник А. Сурмава: «Якщо мотивом вибору виступає голий матеріальний інтерес, то і мислення, яке «вільно» розвивається у наших студентів, буде мисленням економічно визначеним, економічно обмеженим, а отже, по суті, – скованим» [6, с. 2]. Англійський соціолог М. Янг, висловлюючи свою думку з приводу лібералізму в школах та університетах, підкреслив, що у разі несформованості ціннісного базису для обґрунтованого вибору майбутньої професії (а це саме наш випадок) ні про яку його свободу мови бути не може [7, с. 12].

Звідси можна зробити висновок, що для виходу (чи виведення) освіти з кризового стану необхідно міняти не тільки (і не стільки) її форму, а й зміст. Неспроможність і безрезультатність реформ, які впроваджуються зараз у вітчизняну освітню практику, полягають у тому, що всі вони ніби «ковзають по поверхні». Відбувається лише зміна форми освіти відповідно до вимог Болонського процесу. Що ж стосується змісту, то тут повний безлад. Унаслідок цього маємо суперечність – невідповідність результатів освітнього процесу потребам індивіда та суспільства. У зв'язку з цим загострюється потреба у цілісному науковому осмисленні процесів, що відбуваються у сфері освіти, їх глибокого системного аналізування. Це необхідно для того, аби повною мірою реалізувати ідею взаємопов'язаного розвитку суспільства і освіти та розв'язати зазначену суперечність, яка лежить в основі кризи освіти. Спроби такого осмислення здійснюються у рамках багатьох дисциплін: філософії, педагогіки, соціології, психології, проте відчутних позитивних змін вони поки що не принесли. З нашої ж точки зору, серед усіх наукових дисциплін, які мають справу з проблемами освіти, дуже важливу роль відіграє соціологія. Саме у сфері соціологічного знання, зокрема за допомогою такої його галузі, як соціологія освіти, можливо забезпечити взаємодію всіх дисциплін, які торкаються тих або інших питань освіти. На думкою авторитетних російських учених, соціологія освіти покликана відігравати передусім методологічну роль відносно низки інших дисциплін, створюючи для них загальні орієнтири, які допомагають визначити межі явищ, що вивчаються, принципи зв'язки між ними та усередині них [8]. У цьому представники соціологічної думки вбачають основну місію, призначення соціології освіти, її практичну значущість.

Реалізація цієї місії залежить від деяких взаємозв'язаних аспектів, серед яких первинне значення відводиться розвитку соціологічної теорії освіти, розробленню проблем освіти на концептуальному рівні.

Слід зазначити, що соціологія освіти – відносно молода галузь соціологічного знання у нашій державі. Звичайно, власний досвід прикладних досліджень освіти у нас є, і досить солідний, а ось з теоретичним оформленням галузі справа значно гірша. В основному ми запозичуємо теорії у західної, американської соціологічної думки. В цьому плані ситуація розвивається синхронно з тією різницею, що стосується «метань» між «сходом» та «заходом» в освітній практиці сучасних навчальних закладів.

Попри те що подібне запозичення необхідно здійснювати з великою обережністю, оскільки досвід пострадянських країн істотно відрізняється від досвіду суспільств розвиненого капіталізму, ми пропонуємо розглянути одне з них, яке, на наш погляд, є дуже важливим для концептуального розвитку соціології освіти і в той же час, для продукування реальних ідей щодо розроблення дієвої освітньої моделі. Йдеться про курикулум.

З приєднанням до Болонського процесу термін «курикулум» став досить широко використовуватися у деяких пострадянських країн. Як правило, цим терміном просто замінюють словосполучення «навчальна програма», аби показати, що вона вже не звичайна, а перебудована, реконструйована, модернізована відповідно до вимог єдиного європейського освітнього простору. Але, на наш погляд, термін «курикулум» має більш глибокий зміст, причому зміст саме соціологічний, який відбиває істинну сутність освіти.

Особливість освіти полягає у тому, що вона є цілеспрямованим процесом, який, з одного боку, забезпечує соціальний контроль, а з другого – і сам досить вдало піддається контролю. Крім спонтанного передавання соціального досвіду і знань, суспільство виробило способи інституціоналізації цього процесу, які є разом з тим і способами інституціоналізованого соціокультурного відтворення. Інституціоналізація, тобто організація, формалізація, регламентація, відносин між індивідом, суспільством та освітою здійснюється через затвердження навчальних планів та програм. Тобто можна сказати, що ці плани та програми є тим, за допомогою чого освіта здійснює соціальний контроль, а державна влада (від імені суспільства та кожного його члена) контролює освітні процеси. Але з соціологічної точки зору, на наш погляд, більш доречним у даному випадку буде використання саме терміна «курикулум» замість словосполучень «навчальний план» або «навчальна програма», і нижче ми спробуємо довести це твердження.

Якщо звернутися до історії розроблення курикулярної проблематики, то слід згадати ім'я Джона Дьюї. У 1902 р. з'являється його робота «Дитина

і курикулум», знаменуючи собою перший крок у розвитку концепції курикулуму. Автор розмежовує два аспекти цього феномена, які хоча і знаходяться у рамках освітньої парадигми в постійній взаємодії, але в той же час є відносно автономними. Йдеться про: 1) предмети і теми шкільного навчання; 2) досвід навчання школярів.

Загалом курикулум організує освітній процес і представляє наукові знання як об'єкт навчальної діяльності для досягнення певних цілей та результатів, що зрештою має привести до самореалізації і соціальної інтеграції тих, хто навчається. Курикулум відрізняється гнучкістю і відкритістю, надає тим, хто навчається, однакові та реальні шанси повного пізнання, розкриття, розвитку власного потенціалу. Він орієнтований не стільки на одержання конкретних знань, умінь, навичок (подібно класичній навчальній програмі), скільки на формування компетенцій та гарантує всебічний розвиток особистості.

Можна сказати, що сьогодні під словом «курикулум» розуміють: 1) такий собі «педагогічний проект», а по суті – звичайну програму навчання (загальну базову, або робочу – з конкретного предмета), яку вдосконалено з урахуванням нових освітніх орієнтирів; 2) систему регламентуючих і орієнтуючих документів, що містять дані відносно процесу навчання й оцінювання рівня навчальних досягнень учня та пропонують специфічні моделі організації управління цим процесом; 3) сукупність прийомів навчання, за допомогою яких досягається результативність освіти в тому обсязі, який запропоновано відповідним державним законом або, іншими словами, сукупність педагогічних практик, прийомів, способів, засобів, методів, які спрямовують процес становлення особистості в правильний бік; 4) процес навчання в цілому.

Однак, на наш погляд, жодне з цих визначень не розкриває повного змісту поняття «курикулум» та не відображає його соціологічну сутність як освітній феномен. Наслідком відсутності соціологічного підходу до наукового вивчення курикулуму є те, що у багатьох пострадянських країнах, для яких традиційною є східна (радянська) модель освіти, уявлення про курикулум вибудовуються на основі його відмінностей від «неактуальної» навчальної програми радянського зразка.

Проте в працях зарубіжних соціологів, які значно випереджають нас за розвитком соціологічної теорії та досвідом соціологічної дослідницької практики у сфері освіти, поняття курикулуму розкривається як таке, що має парадигмальний характер [7; 9–11]. Освітня парадигма, як відомо, – це не просто система методів та методик навчання, це певний тип буття і мислення, що переважає в той чи інший період життєдіяльності людини і базується на певних принципах [12, с. 2]. Сучасні соціологи повністю солідарні з таким (більшою мірою філософським) визначенням курикулуму, проте формулюють його

трохи інакше, в традиції, притаманній саме соціології. На наш погляд, досить вдале соціологічне визначення курикулуму пропонує один із сучасних німецьких учених, доктор порівняльної освіти Сесілія Браславски. Якщо трохи перефразувати і доповнити це визначення, маємо, що терміном «курикулум» позначається існуюча соціальна угода між індивідом, суспільством, державою та фахівцями в галузі освіти відносно курсу навчання, який повинна пройти людина в певний період свого життя. Курикулум визначає: а) кому і коли вчитися; б) навіщо вчитися; в) що вчити; г) де вчитися; г) як вчитися; д) з ким вчитися. Але головним є те, що саме курикулум установлює зв'язки між цілями освіти і повсякденним життям навчальних закладів [13, с. 4].

У роботах багатьох учених соціологічна сутність курикулуму підкреслюється його політичною значущістю. Зокрема, акцент робиться на тому, що курикулум є полем ідеологічної і політичної боротьби, яка має місце в кожному суспільстві, з метою надання сенсу навчанню [9, с. 28–30; 10, с. 12]. Через курикулум в освіті здійснюється управління соціальними процесами, які виходять за межі освіти як такої. Маються на увазі процеси відтворення нерівності (майнової, статусно-професійної, гендерної), відтворення стосунків соціального панування/підпорядкування. Отже, соціологічне визначення курикулуму припускає, що освітній процес не пов'язаний тільки з професійно-трудовим майбутнім тих, хто навчається, його зміст наповнено не тільки професійними знаннями, а й певними культурними смислами, які транслюються в освіті за допомогою складних комунікаційних процесів.

Аналізування існуючих визначень курикулуму приводить до розуміння того, що він має дві форми: явну і неявну, тобто йдеться про «офіційний» і «прихований» курикулум. Саме останній завжди привертав увагу соціологів, розкриваючи «потайні» механізми реалізації освітою основних соціальних функцій. Не будучи формально відображеним в офіційній документації, він утілюється у різноманітні взаємодії суб'єктів освітнього процесу, звичках, цінностях, традиціях і справляє значний соціалізуючий вплив на особистість. Прихований курикулум – це соціальний контекст освіти, який представляє широке поле діяльності для соціолога.

Виходячи з наведеного, можна зробити **висновок** про те, що курикулум має відношення не тільки до конкретних напрямків освітньої діяльності, його роль значно ширша. Соціологічний сенс визначення курикулуму, на наш погляд, полягає у тому, що за його допомогою здійснюється взаємодія людини, суспільства та освіти. Тобто курикулум є тим, за допомогою чого стає можливою оптимізація процесів, які відбуваються на всіх рівнях соціальної взаємодії (особистісному, соціально-груповому, соцієтальному) з додержанням принципу компліментарності.

Безумовно, ідею перетворення «застарілої» радянської системи освіти, додержуючись основних принципів Болонського процесу, відкидати аж ніяк не можна. Проте ця ідея повинна працювати на практиці, чого на даний момент не спостерігається. Наслідкування правил єдиного європейського освітнього простору вимагає «приспосовування» цих правил до національних систем освіти, без чого будь-які перетворення можуть бути не тільки безрезультатними, а й небезпечними. Критерії відбору того, що залишити в освіті, а від чого відмовитися, що злегка відкоригувати, а що піддати докорінній реформації, не можна встановлювати довільно. Формально відмінності між східною та західною моделями освіти відображено саме у курикулумі (наприклад, українські навчальні програми традиційно завжди були орієнтовані на фундаментальні знання, у той час як західні – на прикладні).

На наш погляд, розроблення соціологічної концепції курикулуму, сприятиме розв'язанню проблеми знаходження балансу між традиціями та інноваціями, гармонійному об'єднанню їх в єдиній ефективній, дієвій моделі освіти. Саме цьому розробленню ми і плануємо присвятити нашу подальшу наукову діяльність. Тим більше, що власне соціологічних робіт, які б торкалися питань трансформацій вітчизняної системи освіти у поєднанні з проблематикою реструктуризації початкових програм, нам на очі не траплялося. І це на жаль, бо саме соціологічного підходу до розроблення навчальних програм (як курикулумів) і не вистачає для гармонійного впровадження інновацій (на тлі збереження традицій) у практику сучасних закладів освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аверьянов В. В. Три аспекта традиции (опыт антологии традиции) [Электронный ресурс] / В. В. Аверьянов. – Режим доступа: <http://www.vernost.ru/aut>.
2. Злобина Е. Традиционализм и инновация в украинском измерении / Е. Злобина, В. Тихонович // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2006. – №.4. – С. 69–93.
3. Отечественные традиции гуманитарного знания: история и современность: матер. VII науч.-практ. конф. 27 мая 2011 / ред. кол.: М. П. Горчакова-Сибирская (отв. ред.) и др. – СПб.: СПбГИЭУ, 2011. – 431 с.
4. Столярова Н. К. Система образования в США, СССР и России / Н. К. Столярова // Кроки нашей жизни. – Режим доступа: <http://nasima-stolyarova.narod.ru/s19.html>.
5. Stevenson H. America's math problem / H. Stevenson // Educational Leader-Ship. – October, 1987. – P. 5–10.
6. Сурмава А. В. Образование – от мифов к реальности / А. В. Сурмава. – Режим доступа: <http://www.sozialismus.ru>.
7. Young M. From a constructivism to realism in sociology of curriculum / M. Young // Review of Research in Education February 2008. – Vol. 32. – P. 3–28.
8. Социология образования перед новыми вызовами (круглый стол) // Социс. – 2000. – №6. – С. 58–66.

9. Бернштейн Б. Класс, коды и контроль: структура педагогического дискурса / Б. Бернштейн. – М. : Просвещение, 2008. – 272 с.
10. Бурдье П. Университетская докса и творчество: против схоластических делений / П. Бурдье; пер. с франц. Н. Шматко // Socio-Logos'96. Альманах рос.-франц. центра социологии и философии Ин-та социологии РАН. – М. : Socio-Logos, 1996. – С. 8–31.
11. Фрейре П. Педагогика угнетенных [Электронный ресурс] / П. Фрейре. – Режим доступа: http://nb.kharkov.ua/load/pedagogika_ugnetennykh/.
12. Смирнов С. А. К вопросу о новой образовательной парадигме / С. А. Смирнов // Дискурс. – 2/96. – Режим доступа: http://www.nsu.ru/education/virtual/discourse2_12.htm
13. Braslavsky C. The Curriculum / Cecilia Braslavsky. – Режим доступа: www.springerlink.com/index/6688345R40287124.pdf.

ВОЗМОЖНОСТИ СОЧЕТАНИЯ ТРАДИЦИЙ И ИННОВАЦИЙ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНЫ: СОЦИОЛОГИЧЕСКАЯ РЕФЛЕКСИЯ

Нечитайло И. С.

Посвящено проблеме соотношения традиций и инноваций в системе образования Украины. Считается, что традиционной для украинского образования является так называемая восточная модель, а инновации связаны с заимствованием элементов западной модели. Осуществлена социологическая рефлексия проблемы сочетания традиций и инноваций (т. е. ее представление сквозь призму особого социологического видения), и на этой основе определены направления развития социологической мысли относительно решения обозначенной проблемы. В качестве такого направления предложены разработка социологической концепции куррикулума.

Ключевые слова: инновации, куррикулум, образование, социология образования, традиции.

POSSIBILITIES OF COMBINATION OF TRADITIONS AND INNOVATIONS IN SYSTEM EDUCATION OF MODERN UKRAINE: SOCIOLOGICAL REFLECTION

Nechitaylo I. S.

The article is devoted to the problem of correlation of traditions and innovations in the system of education in Ukraine. It's considered that traditional for Ukrainian education is, so-called, east model, and innovations are related to borrowing of elements of western model. The sociological reflection of problem of combination of traditions and innovations comes true (as the presentation through the prism of the special sociological vision), and on this basis directions of development of sociological idea are determined in relation to the decision of this problem. As such direction development of sociological conception of curriculum is offered.

Key words: curriculum, education, innovations, sociology of education, tradition

